

บทคัดย่อ

ชื่อโครงการวิจัย   สภาพปัญหาและแนวโน้มของการส่งออกในธุรกิจของจังหวัด
เชียงใหม่

ผู้ดำเนินการวิจัย   รองศาสตราจารย์เสกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ
นางจิรพร ศรีวัฒนานุกุลกิจ

โดยเป็นที่ยอมรับทั่วกันว่า การส่งออกเป็นสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญและมีบทบาทต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งยังมีส่วนช่วยลดปัญหาการขาดดุลการค้า และช่วยลดปัญหาการว่างงานอีกด้วย การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงสภาพของการส่งออก ปัญหาในการส่งออก และแนวโน้มของการส่งออกของธุรกิจในจังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนบทบาทของรัฐในการอำนวยความสะดวกในการส่งออก

ผลจากการศึกษาพบว่า การส่งออกของจังหวัดเชียงใหม่ สามารถกระทำได้ 2 ทาง คือ การส่งออกตามแนวชายแดน เช่น โดยผ่านทางบ้านอรุโณทัย (ด่านศุลกากรเชียงดาว) ไปยังประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า สินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นเครื่องอุปโภคบริโภค เช่น รองเท้าแตะฟองน้ำ สังกะสี การส่งออกไปยังต่างประเทศอีกทางหนึ่งสามารถกระทำโดยผ่านทางด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ หรือผ่านทางกรุงเทพฯ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะเน้นด้านการส่งสินค้าออกไปต่างประเทศมากกว่าการส่งออกตามแนวชายแดน

การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตและส่งออกในจังหวัดเชียงใหม่ 73 ราย (ประกอบด้วยผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรม 30 ราย สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป 24 ราย เครื่องประดับอัญมณี 1 ราย เครื่องปั้นดินเผา 5 ราย สินค้าเกษตร 4 ราย หัตถกรรมและเครื่องปั้นดินเผา 5 ราย เครื่องหนัง 1 ราย สินค้าอื่น ๆ 3 ราย) และผู้ให้บริการขนส่งสินค้าส่งออก 15 ราย

กิจการสินค้าส่งออกในจังหวัดเชียงใหม่ ที่พบส่วนใหญ่ยังเป็นกิจการขนาดย่อมคือ มีพนักงานไม่เกิน 20 คน กิจการร้อยละ 80.9 เริ่มส่งสินค้าออกภายในระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี มานี้เอง ร้อยละ 89.0 เป็นกิจการเดี่ยวที่ไม่มีกิจการสาขาใด ๆ และส่วนใหญ่เป็นการลงทุนของคนไทยทั้งหมด การร่วมทุนกับต่างประเทศมีเพียงส่วนน้อย เหตุผลทางด้านการตลาดเป็นเหตุผลสำคัญอันดับแรกในการร่วมลงทุนกับต่างชาติ

ในการส่งสินค้าออกนั้นส่วนใหญ่นิยมส่งออกทางเรือ ที่ท่าเรือกรุงเทพฯ เนื่องจากเสียค่าใช้จ่ายถูกกว่าส่งออกทางเครื่องบินที่จังหวัดเชียงใหม่ และมักจะส่งสินค้าให้ลูกค้าโดยตรงประเทศคู่ค้าที่สำคัญได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และกลุ่มประเทศประชาคมยุโรป และกลุ่มประเทศเหล่านี้ยังคงเป็นประเทศคู่ค้าหลักซึ่งผู้ส่งออกคาดหวังว่าจะยังคงส่งสินค้าออกไปใน

อนาคต สินค้าที่มีสัดส่วนการส่งออกจำนวนมาก ได้แก่ สินค้าหัตถกรรม สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปยังคงเป็นที่นิยมส่งออกของผู้ส่งออกส่วนใหญ่ นอกเหนือจากการส่งออกสินค้าประเภทเดียวกับที่ส่งออกในปัจจุบัน

ในการส่งสินค้าออกนั้น ผู้ส่งสินค้าออกในจังหวัดเชียงใหม่ยังมีสภาพที่ต้องพึ่งตนเองสูงมาก กล่าวคือ ส่วนใหญ่ต้องหาลูกค้าและติดต่อลูกค้าด้วยตนเอง บทบาทของรัฐหรือหน่วยงานอื่นในการสนับสนุนเรื่องข่าวสารการค้าหรือช่วยเหลือลูกค้ามีน้อยมาก ขณะเดียวกันก็ไม่ค่อยมีโอกาสไปสำรวจตลาดต่างประเทศ หรือนำสินค้าไปร่วมงานแสดงในต่างประเทศ เนื่องจากจะเสียค่าใช้จ่ายที่สูงมาก

อย่างไรก็ตาม สินค้าที่ส่งออกไปจากจังหวัดเชียงใหม่ จัดได้ว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเห็นได้จากมีผู้ส่งออกเพียงครั้งหนึ่งเท่านั้น ที่สามารถส่งออกโดยใช้เครื่องหมายการค้าของตนเองเพียงอย่างเดียว โดยไม่ต้องพึ่งเครื่องหมายการค้าของลูกค้า

ในการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกส่วนใหญ่ ปัญหาสำคัญของบริษัทส่วนใหญ่ก็คือ วัตถุดิบมีราคาแพง ปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือ การเข้า-ออกของแรงงานมีน้อย ปัญหาอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่สูงเกินไป ปัญหาการขาดเงินทุนหมุนเวียน ปัญหาการแข่งขันกันเอง ทำให้ราคาสินค้าลดต่ำลง ปัญหาการลอกเลียนแบบสินค้า ปัญหาค่าใช้จ่ายในการบรรจุหีบห่อ ปัญหาการขนส่งสินค้าปัญหาไฟฟ้าดับบ่อย ปัญหาการขาดความรู้ในเรื่องการควบคุมคุณภาพ และการขาดความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ตลอดจนสภาพเทคโนโลยีที่ล้าหลัง สำหรับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานราชการ ได้แก่ การอำนวยความสะดวกเพื่อการส่งออกยังไม่ดีพอ ปัญหาภาษีอากร ปัญหาโควตาการส่งออกที่มีน้อยไป ปัญหาเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการมีน้อย และยังไม่เข้าใจระบบการทำงานดีพอ

สำหรับการให้บริการสินค้าส่งออกนั้น กิจการส่วนใหญ่เริ่มเปิดให้บริการสินค้าส่งออกในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่มีพนักงานไม่เกิน 25 คน และมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นกิจการสาขาของกิจการที่ตั้งอยู่ที่อื่น ปัญหาที่ผู้ให้บริการสินค้าส่งออกพบได้แก่ วัสดุที่ใช้ในการบรรจุหีบห่อมีราคาแพงและหายาก ปัญหาคุณภาพของวัสดุบรรจุหีบห่อไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาการแตกหักของสินค้า ปัญหาผู้ผลิตผลิตสินค้าได้ไม่ทันตามกำหนดส่งของ ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการทางศุลกากรที่มีกฎระเบียบซับซ้อนตอนล้ำหลัง ปัญหาเรื่องการพิจารณาที่ต่างกันระหว่างหน่วยงาน ปัญหาไม่มีที่เก็บสินค้าเพียงพอ ปัญหาพื้นที่ระวางไม่เพียงพอ และปัญหาการเสียเบี้ยประกันสูง